

Vlaams
Parlement

vergadering **C163**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 28 april 2020

*(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie
georganiseerd.)*

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Carina Van Cauter aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de volledigheid van de aangifte van nalatenschap – 2004 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Carina Van Cauter aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de nieuwe richtlijn van de Vlaamse Belastingdienst over kosten voor bijlagen bij akten – 2005 (2019-2020)	6

VRAAG OM UITLEG van Carina Van Cauter aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de volledigheid van de aangifte van nalatenschap – 2004 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Wanneer in het kader van de afhandeling van een nalatenschap een schattingsverslag wordt opgesteld door een door de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) erkend schatter-expert en de geërfde onroerende goederen verkocht worden voor een bedrag dat aanzienlijk hoger ligt dan de in de aangifte opgenomen schattingen, verwacht men niet meteen een aanslagbiljet van VLABEL waarin een bijkomende erfbelasting wordt gevraagd. Zo'n schattingsverslag is bindend voor de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie.

In enkele gevallen moest de notaris een bezwaar indienen tegen de bijkomende aanslag omdat er een voorafgaandelijke schatting was geweest door een door VLABEL erkend schatter. VLABEL verwierp echter het bezwaar omdat het schattingsverslag niet was bijgevoegd bij de aangifte en omdat het vakje, dat men moet aanvinken indien er een kopie van het schattingsverslag wordt bijgevoegd, niet was aangevinkt.

Minister, het schattingsverslag bleek aan de strenge kwaliteitsvereisten te voldoen. Er werd rekening gehouden met de vaste datum en het was uiterst gedetailleerd. Het verslag was ook voorhanden op het moment dat de indiening van de aangifte plaatsvond. Het zou dus in principe bindend zijn geweest voor VLABEL. De administratie zegt echter dat wanneer het verslag niet meegestuurd wordt met de aangifte en het bijlagevakje niet aangevinkt is, men elk voordeel van de schatting verliest, zelfs indien aangetoond kan worden dat het verslag aan alle kwaliteitsvereisten voldoet en het reeds voor de indiening van de aangifte voorhanden was.

Vindt u een dergelijk formalisme niet overdreven? In de concrete zaak die onder mijn aandacht werd gebracht, ging het om zeer hoge bedragen. Ook als het om kleinere bedragen gaat, vraag ik u of u het proportioneel vindt dat een vergetelheid als deze – het gaat tenslotte toch maar om het aanvinken van een vakje – met dergelijke zware gevolgen wordt bestraft?

Bestaat er geen mogelijkheid dat VLABEL iemand herinnert aan het bijvoegen of nasturen van het schattingsverslag? Men kan ook iemand verplichten om aan te geven of men al dan niet gebruikmaakt van een voorafgaandelijke schatting. Of nog, zou er geen mogelijkheid moeten zijn om de fout recht te zetten? Ik denk dan bijvoorbeeld aan de optie dat men, wanneer men een extra aanslag ontvangt, als-nog het schattingsverslag zou kunnen bezorgen zodat men geen extra belastingen moet betalen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Van Cauter, ik dank u voor uw vraag. Mijn antwoord erop is eerder kort. U verwijst er zelf naar: het gaat om een specifiek geval. En dat is natuurlijk een beetje lastig. Ik moet mij namelijk in algemene termen uitlaten over het voorval en kan niet ingaan op het specifieke geval waarnaar u verwijst. Het is niet de gewoonte om specifieke gevallen te behandelen in de commissie. Daarom houden we het algemeen.

Bij het beoordelen van een aangifte in de belasting door VLABEL is er inderdaad steeds een afweging nodig. Die afweging is niet altijd eenvoudig te maken. Waar eindigt de goede trouw en waar begint het te lijken op of is er mogelijk sprake van

kwade trouw? We gaan er bij VLABEL altijd van uit dat de belastingbetaler wel degelijk te goeder trouw is en zorgen er dan ook altijd voor dat de mogelijkheid er is voor een dialoog tussen de belastingadministratie en de belastingbetaler. Dat betekent niet dat we zomaar elk mogelijk formalisme overboord kunnen gooien en dat we elke fout in een aangifte ook effectief gaan aanzien als een vergetelheid. We mogen van de belastingplichtigen een bepaalde nauwgezetheid verwachten bij het invullen van de aangifte. Het is dus een evenwichtsoefening, waarbij we de rechten en plichten van beide partijen moeten bewaken. Als ik me niet vergis, was in dit geval de notaris betrokken. Dan dienen de formaliteiten zeker te worden nageleefd.

Wat het probleem van het schattingsverslag betreft, heb ik bij de administratie nagevraagd waar het probleem zich zou kunnen bevinden. Er zijn drie mogelijkheden voor de waardering van een onroerend goed. Ten eerste, de aangever kan zelf de verkoopwaarde schatten. Een paar maanden geleden hebben we daarover trouwens al gesproken in de commissie. Ten tweede, de aangever kan een beroep doen op een erkende externe schatter-expert. Dat is een tweede optie. Ik denk dat u daarnaar verwijst. Ten derde, de aangever kan een voorafgaande bindende schatting aanvragen bij VLABEL. De drie werkwijzen zijn perfect mogelijk. Het lijkt mij dat in uw voorbeeld de aangever zelf de waarde heeft geschat en zo heeft doorgegeven aan VLABEL. Dat is dus de eerste optie.

Ik vermoed dat VLABEL in deze situatie ervan is uitgegaan dat het gaat om een bewuste keuze van de aangever en daarom geen reden zag waarom het hier om een vergetelheid zou gaan. Maar ik ga ermee akkoord dat we zeker moeten inzetten op dialoog tussen beide partijen, zowel in het belang van de belastingplichtige als in het belang van VLABEL.

Waarom is het belangrijk dat men dat wel degelijk aankruist? Nogmaals, we gaan altijd uit van de goede trouw van de belastingbetaler. Maar dat betekent niet dat we zomaar elk formalisme naast ons kunnen neerleggen. Als iemand niet aanduidt dat er een schattingsverslag is, dan is het natuurlijk gemakkelijk om nadien, als VLABEL het dossier heeft doorgenomen en als blijkt dat het bedrag dat werd aangegeven voor het onroerend goed, toch aan de lage kant was en hoger wordt gewaardeerd, plots te komen aanzetten met een schattingsverslag, waaruit blijkt dat het lager werd geschat dan wat VLABEL heeft ingediend, maar hoger dan wat men initieel had aangegeven. Dan zou het wel eens kunnen dat men dat moedwillig niet van in het begin heeft aangegeven.

Nogmaals, ik spreek mij niet uit over dit concrete geval waarnaar u verwijst. Ik ken daarvan niet de details. Dat is ook mijn opdracht niet. Maar met dit voorbeeld wil ik wel aangeven waarom het van belang is dat we wel degelijk rekening houden met dat formalisme.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb genoteerd en ik ben tevreden dat u zegt dat het niet gaat over een blind formalisme. Dus wanneer men een vakje niet heeft aangevinkt of men vergeet het schattingsverslag mee te sturen, vloeit daar niet automatisch uit voort dat men het voordeel zou verliezen van een schatting van de onroerende goederen, opgemaakt door een door VLABEL erkende schatter. Het is geen blind formalisme. Dat stemt mij in ieder geval tevreden.

Ten tweede zou ik u toch willen vragen om misschien desbetreffend richtlijnen te geven aan de administratie. Ik heb ook geen vraag gesteld in een specifiek concreet dossier, maar het is een casus die werd gepubliceerd, dus ik heb die casus als voorbeeld genomen om het probleem te schetsen. Ik denk dat het inderdaad

belangrijk is, daar waar de goede trouw wordt vermoed, en er van geen kwade trouw sprake kan zijn. Ik verklaar mij nader.

Heeft het geschatte bedrag opgenomen in de aangifte geen lager of hoger bedrag maar precies dat bedrag, en men vergeet een vakje aan te vinken, dan kan men toch niet uitgaan van kwade trouw in hoofde van de aangifteplichtige? Die zit vaak al in moeilijke omstandigheden, want vaak gaat het om een sterfgeval als men erfbelasting verschuldigd is. Dat zijn toch moeilijke momenten. En een aangifte invullen is ook niet zo eenvoudig. Je moet die aangifte maar eens doorlopen, ik denk dat dat dertig of veertig bladzijden zijn. Als men daar een vakje vergeet aan te vinken, dan kan dat een menselijke fout zijn. Dat kan gebeuren, ook bij een professioneel. Dan denk ik toch dat men een en ander in overweging moet nemen. Maar ik hoor uit uw antwoord dat men niet automatisch uitgaat van kwade trouw, en dat men de mogelijkheid laat om alsnog stukken toe te voegen. Het wordt geen blind formalisme. Het zou misschien nuttig zijn dat er in die zin ook richtlijnen naar de administratie gaan, zodat men bij een vergetelheid niet meteen genadeloos gaat straffen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik heb de weergave gegeven van hoe het systeem op dit moment verloopt. Die dialoog is daar dus al mogelijk, en we gaan ervan uit dat er geen kwade trouw is. Dat betekent natuurlijk niet dat we het formalisme zomaar naast ons kunnen neerleggen. Nogmaals, ik kan niet ingaan op het concrete geval.

Of het nodig is om richtlijnen te sturen naar de administratie? Dat denk ik niet, omdat het systeem op dit moment, zoals u, mevrouw Van Cauter, het ook weergeeft, het bestaande systeem is. In die zin denk ik dus niet dat er nood is aan extra richtlijnen. Ik denk dat VLABEL daar wel degelijk altijd op een constructieve manier mee omgaat, ook als het effectief om een vergetelheid gaat. Maar nogmaals: je kunt niet zomaar elk formalisme en elke procedure naast je neerleggen. Dat is natuurlijk ook de manier om de gelijke behandeling van iedereen te verzekeren. Men moet dus al zeer duidelijk kunnen aantonen dat het om een vergetelheid gaat.

Ik kan mij niet uitspreken over dit concrete geval, dat is een bevoegdheid die bij de belastingadministratie ligt. Extra richtlijnen lijken mij daar op dit moment niet voor nodig.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister, ik noteer in ieder geval: het artikel waarover we spreken is het artikel 3.3.0.9/1, §1. Dat is een nogal ingewikkelde nummering in het wetboek. De vormvereiste die daar opgenomen is brengt niet automatisch het verval met zich mee van de voordelen die verbonden zijn aan het feit dat iemand voorafgaandelijk door een erkend schatter een schattingsverslag heeft laten opstellen.

De voorzitter: Dit is een uitspraak waarbij ik graag nog eens het woord geef aan de minister, want dit is een conclusie. Ik weet niet of hij daarmee akkoord gaat, natuurlijk.

Carina Van Cauter (Open Vld): Neen, maar het is wel belangrijk. Ik denk dat de minister mijn punt wel heeft begrepen.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Van Cauter, het is natuurlijk heel vreemd dat een jurist mij vraagt of ik, als minister, de administratie via een richtlijn de bevoegdheid zou kunnen geven om af te wijken van een decreet, dat het

parlement heeft goedgekeurd. Dat is natuurlijk ook niet het geval, voor alle duidelijkheid.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter, even geduld. Ik weet niet of de minister zijn antwoord klaar heeft.

Minister Matthias Diependaele: Dat was het. Ik kan via een richtlijn niet vragen om af te wijken van het decreet. Dat gaat natuurlijk niet.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Maar de vorm brengt niet noodzakelijk verval met zich mee. Ik vraag niet om af te wijken, ik vraag gewoon hoe ik het decreet moet lezen.

De voorzitter: We zitten hier op heel glad ijs. Ik heb deze vraag om uitleg ontvankelijk verklaard omdat ze in algemene termen is gesteld.

Carina Van Cauter (Open Vld): Het is ook in algemene termen bedoeld.

De voorzitter: Ze is in algemene termen gesteld, maar ik ben natuurlijk ook niet onder een hen uitgebroed, en ik merk dat er op dit ogenblik gebruik wordt gemaakt van een specifieke casus. Ik kan moeilijk toelaten dat de minister uitspraken moet doen die eventueel in die casus gaan worden gebruikt. We spreken hier nu duidelijk over een bepaald artikel, terwijl de vraagstelling eigenlijk gaat over wel of geen formalisme. U hebt daarnet ook het voorbeeld van die casus aangehaald. Ik stel voor dat we de vraag om uitleg hiermee afronden.

Ik wil nog even duidelijk stellen – ik zal daar heel voorzichtig in zijn – dat er in de toekomst zeker geen gebruik wordt gemaakt van vragen om uitleg om iets gezegd te krijgen in een specifieke casus. Dat staat natuurlijk in de voorschriften van de ontvankelijkheid.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Carina Van Cauter aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de nieuwe richtlijn van de Vlaamse Belastingdienst over kosten voor bijlagen bij akten – 2005 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): De registratie van overdrachten in der minne van onroerende goederen aan de staat, dus ook aan Vlaanderen, aan provincies of aan gemeenten, is kosteloos. Volgens een nieuwe richtlijn van de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) echter wordt het aanhechten van bijlagen onderworpen aan een vast recht van 100 euro, overeenkomstig artikel 158 van het Wetboek der Registratierechten.

Dit standpunt van VLABEL, waarbij die zich aansluit bij het standpunt van het gewestelijk centrum van federale belastingsadministratie, luidt als volgt: “De vrijstelling van het registratierecht voor bijlagen geldt alleen als artikel 161, 1° van toepassing is. Er is geen vrijstelling voor de bijlagen bij artikel 161, 2° van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten.”

Dit betekent concreet dat voor de Vlaamse overheid, de gemeente of de provincie bij het registreren, dus nadat een akte is verleden, van een minnelijke overdracht,

bijvoorbeeld bij ondergrondse innemingen voor nutsvoorzieningen, de registratie kosteloos is overeenkomstig de wet. Nu zou plots 100 euro per akte en aangehecht stuk moeten worden betaald. Stel u voor: een weg van een aantal kilometer loopt over een aantal percelen van 15 tot 30 meter breed. Dan zou per lopende 15 of 30 meter bij ondergrondse inname telkens 100 euro aan registratie moeten worden betaald voor de bijgevoegde stukken. Dit lijkt me zeer eigenaardig en brengt heel wat kosten met zich mee voor gemeenten, voor Vlaanderen of eventueel voor provincies.

Minister, bent u op de hoogte van deze nieuwe richtlijn van VLABEL? Staat u achter dit initiatief of achter dit standpunt? Kunt u dit probleem met uw federale collega overleggen, ofwel over die interpretatie, ofwel over de regeling zelf? Is VLABEL zich bewust van de enorme kosten die deze interpretatie meebrengt voor gemeenten en provincies? Is er overleg geweest met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) en eventueel de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)? Kunt u dit desgevallend nog doen?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: We zijn dat nagegaan bij VLABEL. Het is nog niet helemaal duidelijk hoe het komt dat de Vlaamse Belastingdienst hier een standpunt over inneemt of richtlijnen geeft. Ik vermoed dat u verwijst naar het zogenaamde algemeen vast recht van 100 euro, en dat is tot nader order nog altijd een bevoegdheid van federaal minister van Financiën Alexander De Croo. Wat betreft de registratierechten is er – jammer genoeg, laat dat duidelijk zijn – nog altijd geen sprake van een homogene bevoegdheidsverdeling in onze federale staat.

De Bijzondere Financieringswet somt in artikel 3 de zogenaamde oneigenlijke gewestelijke belastingen op. Dat zijn van oorsprong federale belastingen waarvan de opbrengsten en bepaalde regelgevende aspecten naar de regio's zijn overgeheveld. Het gewest kan ook beslissen om de 'dienst' van deze belastingen over te nemen. Het Vlaamse Gewest is het eerste gewest dat die twaalf oneigenlijke gewestbelastingen zelf int. Sinds 2015 is dat ook het geval voor het verkooprecht, het verdeelrecht, de schenkbelasting en het recht op hypotheekvestiging.

Maar niet alle registratierechten zijn dus gewestelijke belastingen. De overige registratierechten blijven een federale bevoegdheid en worden door de FOD Financiën onder de federale procedureregels ingevorderd. Dat geldt onder meer voor het recht op huurcontracten en op contracten van vestiging van een recht van erfpacht of opstal, het recht op openbare verkopen van lichamelijk roerende goederen en het registratierecht op vonnissen en arresten.

Ook het algemeen vast recht en een reeks specifieke vaste rechten zijn nog steeds een federale bevoegdheid. Het zijn deze die volgens ons van toepassing zijn op de bijlagen bij een akte. Het is ons dus niet helemaal duidelijk vanwaar het komt dat VLABEL hier een standpunt over zou hebben ingenomen of richtlijnen over zou hebben gegeven. Ik raad u aan om u te wenden tot federaal minister van Financiën Alexander De Croo.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister, ik ben me bewust van de bevoegdheidsverdeling, de evenredige registratierechten die verschuldigd zijn waarvan de grondslag en de heffing bepaald wordt door Vlaanderen. Anderzijds is er het vaste recht, artikel 158 van het Wetboek der Registratierechten, wat nog steeds een federale bevoegdheid is. Van die bevoegdheidsverdeling ben ik mij dus bewust.

Alleen is het zo dat in ons wetboek – dat van oorsprong een federaal wetboek is, van registratierechten, waar we eigenlijk niets aan hebben gewijzigd – in artikel

161 een aantal gevallen worden opgesomd waarbij er kosteloos kan worden geregistreerd. Dus men kan een akte verlijden, en de registratie van die akte is kosteloos. Dat betreft onder meer de overdracht in der minne van onroerende goederen aan Vlaanderen, de provincies en de gemeenten. Dat is overeenkomstig artikel 161, 2°, onze bevoegdheid.

Wat de lezing van paragraaf 1 betreft, zegt men dat de vrijstelling het verval van het vaste recht met zich meebrengt. Omdat het vrijgesteld is in artikel 161, is er geen vast recht meer verschuldigd. Nu moet u mij eens uitleggen waarom de Vlaamse administratie aanvaardt dat haar gezegd wordt dat in het geval van 161, 2°, dat vast recht wel nog verschuldigd zou zijn.

Minister, kunt u met uw federale collega contact opnemen om dit standpunt te betwisten in het voordeel van de Vlaamse steden en gemeenten, en eigenlijk van alle steden te lande? Het gaat dus over de samenlezing van de volgende artikelen: artikel 161, 1°, en artikel 158, over het vast recht. Dat zijn dezelfde artikelen met eenzelfde lezing. Dan zie ik niet in dat als het vast recht bij artikel 161, 1°, vrijgesteld is, waarom het bij artikel 161, 2°, wel nog verschuldigd zou zijn. Dat staat nergens.

Dat is precies mijn vraag. Kan de administratie dit toch nog eens nakijken en in deze kwestie opkomen voor de rechten van de steden en de gemeenten, die worden geconfronteerd met het naar mijn aanvoelen onterechte gegeven van de vaste rechten van de federale overheid? Zij moet niet slaafs het standpunt volgen dat is ingenomen door de federale administratie.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik kan niet veel toevoegen aan mijn antwoord van daarnet. Het is de federale overheid die hiervoor bevoegd is en deze kost int. Wij komen daar niet in tussen. Ik kan moeilijk een vrijstelling gaan geven op iets wat federaal geïnd wordt, want dan zou er ook een soort van terugbetaling moeten gebeuren. In die zin blijft dat volledig een federale bevoegdheid.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Ik begrijp wat u zegt, minister, maar uw administratie schrijft richtlijnen uit die stellen dat steden en gemeenten dat vast recht toch verschuldigd zouden zijn. Men baseert zich daarvoor op een samenlezing van de artikelen uit het Registratiewetboek, dezelfde samenlezing die bij artikel 161, 1°, aanleiding geeft tot het niet verschuldigd zijn van dat recht. Mijn vraag is dan ook of men daar toch eens naar wil kijken, want het is dezelfde samenlezing die aanleiding zou moeten geven tot het niet verschuldigd zijn van dat recht. Het standpunt dat de administratie hier inneemt ten voordele of ten nadele van de steden en gemeenten, is toch wel van belang, denk ik. Mijn vraag is eenvoudigweg of u dat nog eens wilt nakijken en daaromtrent eventueel een genuanceerder standpunt wilt innemen, ten voordele van de steden en gemeenten, die vrijgesteld zijn van registratieheffing. *(Opmerkingen van minister Matthias Diependaele)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Naast het feit dat ik er mij vragen bij stel dat u een parlementair mandaat gebruikt om dergelijk juridisch advies in te winnen, heb ik al gezegd dat VLABEL geen weet heeft van een dergelijke richtlijn. Ik wil dat zeker nog eens controleren en, als er iets zou zijn, dan kunnen we dat zeker bekijken en indien nodig aanpassen, maar wij hebben geen weet van die richtlijn. Het zou dus nuttig zijn als u mij kunt zeggen waar u die richtlijn van VLABEL precies gevonden hebt.

De voorzitter: Mevrouw Van Cauter heeft het woord.

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister, ik vind het eigenlijk betreurenswaardig dat u zegt dat ik mijn parlementair mandaat zou misbruiken. Ik heb hier twee vragen gesteld in algemene bewoordingen, los van eender welke casus. De eerste vraag ging over een gepubliceerde casus, de tweede over iets waar veel steden en gemeenten mee geconfronteerd worden. Ik zal u, zoals u mij vraagt, die richtlijn zeker overmaken, zodat u daarmee aan de slag kunt gaan ten voordele van de steden en gemeenten. Ik denk niet dat ik daarmee mijn parlementair mandaat misbruik. Dat wilde ik bij deze rechtzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.